Ў нумары: Заўсёды ў страі | Беласток, якога не ведаем | Максім Танк: НА МОСЦЕ

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 36 (393) | ГОД VIII | 8 ВЕРАСНЯ 1963 ГОДА | ЦАНА 60 ГР

ВІКТАР РУДЧЫК

КЛЯЙМО: ВАР'ЯТ

Харошча. Яе ведае хіба кожны жыхар Беластоцкага ваяводства.

Ведае? Што менавіта ведае?

Пачуўшы назву гэтай мясцовасці не адзін, хітравата прымружыўшы вочы, адазвецца так:

— Харошча? Вядома! Гэта ж... Не, не дакончыць ён сваёй фразы, не скажа, што думаў, але замест слоў пачастуе вас халоднай, спачувальнай усмешкай, застыўшай на скрыўленых губах ды яшчэ надабавак — каб усё было ясна — некалькі разоў пастукае пальцам па ілбе. Гэты вымоўны, шматзначны жэст не астаўляе ўжо ніякіх сумненняў.

Адзін з працаўнікоў дзяржаўнай бальніцы для псіхічна і нервова хворых у Харошчы расказваў мне пра такое вось здарэнне:

— Стаю я аднойчы ў чарзе за аўтобуснымі білетамі. За мною нейкі грамадзянін. З выгляду, сказаў бы, ён інтэлігент. Прашу ў касіршы білет у Харошчу. Касірша не дачула.

— Куды? — пытае мяне.

— Да вар'ятаў! — са з'едлівай усмешкай крычыць на ўсё горла гэты, з божай ласкі, інтэлігент, выцягваючы шыю з-за маіх плеч.

Хто тут вар'ят?

Праходзячы побач нейкай нармальнай бальніцы, у кожнага з нас на верх усіх пачуццяў перш за ўсё выплывае спачуванне. Шчыра спачуваем людзям зняможаным нейкай хваробай. Хопіць аднак успамянуць аб Харошчы, а спачуванне расплываецца як вада. На яго месца прыходзіць з'ед-

Працяг на стар. 4)

ПЛЁН НЯСЕМ НАШ ПЛЁН

...у свае, сялянскія свіраны, у дзяржаўныя магазіны — нясем мы, сяляне, сыны чорнай нашай зямлі. Сыплецца збожжа залатымі струменнямі. Плён нясем, наш плён. Радасць безупынных шматмесячных змаганняў.

Цяжкая праца сялян, ды яшчэ прырода, бы на злосць, занаравілася. Прошлы год ад вясны да восені безупынна ліў дождж. Выгніла бульба, не ўзышла ярына. Пад вадой стаяла сенажаць. У гэтым годзе наадварот. Бязлітасна пражыла сонца. Толькі што скасілі сяляне траву, а ўжо на вачах даспявала жыта. авёс, пшаніца, ячмень. Стары парадак перавярнуўся ўверх нагамі Адначасова прышлося брацца за ўсё. А спякота стала такая, што босай нагой не ступіць было на зямлю. Гарэў лес, гарэў торф, гарэлі сенажаці. засохла бульба, змарнелі буракі. Усё, быццам спрысяглося, каб дашчэнту знішчыць селяніна Але ён не пакарыўся ні дажджу, ні сонцу. Можа ганарыцца славай пераможцы.

Паказчыкі ўраджайнасці — гэта астатковы і, зразумела, найважнейшы вынік усебаковай працы сялян. Цяжкай працы, хаця ўсё больш і больш аблягчае яе розная сельскагаспадарчая тэхніка. У распараджэнні толькі адных сельгасгурткоў Беластоцкага ваяводства знаходзіцца зараз 1013 трактараў з поўным камплектам дабавачных машын. 2—3 гады таму трэба было цярпліва і доўга пераконваць нашых сялян. каб захацелі ўзяць трактар. Цяпер сяляне просяць, прысылаючы дэлегацыі ў Ваяводскае праў-

(Працяг на стар. 2)

АЎГУСТОЎСКІЯ ВЕЧАРЫ

Фота: К. ЛЕС

Беласток, якога не ведаем

СТАР. 3

Фота: К. ЛЕС

МАКСІМ ТАНК

НА МОСЦЕ

Дождж.
        восеньскі дождж.
А я твой парасон
Сярод тысячы іншых пазнаю,
Стук збцасаў, ледзь чутны,
І ў шуме штодзённым адрозню.
Цень твой нават,
Заплюшчыўшы вочы, адчую.

Знаю, што ты спяшыш
На сустрэчу з другім,
Пераходзячы плошчы
Чакання майго,
Прабягаючы вуліцы
Крыку майго
І масты,
Замініраваныя маёй роспаччу.

На адным з іх
Спыніўся.
        стаю
Ў золкі восеньскі дождж,
Чакаю выбуху,

Голас амерыканскіх неграў

У ЗША пражывае каля 19 мільёнаў неграў, што складае звыш 10% насельніцтва краіны. Амерыканская прапаганда любіць паўтараць лозунгі аб роўнасці і дэмакратыі, аднак усё гэта не датычыць негрыцянскага насельніцтва, пазбаўленага шматлікіх правоў, якія паставілі б яго ў адным радзе з белымі.

У ЗША ёсць штаты, асабліва на поўдні, дзе нельга неграм увайсці ў рэстаран, аўтобус, школу, а нават у касцёл, у які ходзяць белыя. У некаторых штатах негры маюць абмежаваныя выбарчыя правы, а амаль ва ўсёй краіне атрымоўваюць ніжэйшую, чымсьці белыя, зарплату за гэтую ж самую работу. Амерыканскія «дэмакратыя» і «роўнасць» не з'яўляюцца яшчэ дагэтуль прывілеямі чорных людзей.

Гэтае становішча выклікае настроі бунту і барацьбы сярод негрыцянскага насельніцтва. Дагэтуль асноўнай мэтай гэтай барацьбы было патрабаванне ліквідацыі расавай сегрэгацыі, асабліва ў школах і ўстановах грамадскага карыстання. Такі, менавіта, характар мелі бурныя выступленні ў радзе паўднёвых штатаў. У апошні час мы з'яўляемся сведкамі новага элементу ва ўсё ўзрастаючым змаганні амерыканскіх неграў. Гэта патрабаванне раўнапраўнага трактавання ў час прымання да працы і ў зарплаце. Такім нам барацьба набыла эканамічны характар. Сталася гэта асабліва ў выніку няспынна ўзрастаючага беспрацоўя ў ЗША, якое ахапіла сабою амаль 6 мільёнаў асоб. Зразумела, беспрацоўе перад усім кладзецца на плечы неграў, якіх перш за ўсё звальняюць.

Штораз большы размах барацьбы неграў мусіў урэшце выклікаць станоўчую рэакцыю амерыканскага ўрада. Гэты факт тлумачыцца таксама вострай крытыкай амерыканскай палітыкі з боку краін Афрыкі і Азіі, не гаворачы ўжо аб крытыцы цэлага прагрэсіўнага чалавецтва. Прэзідэнт Кенедзі быў вымушаны паставіць на абмеркаванне Кангрэса праект закона аб грамадскіх правах. Зразумела, што гэты праект сустрэўся з вострымі нападкамі з боку белых расістаў, якія бачаць у законе пакушэнне на свае амаль каланіяльныя пазіцыі на Поўдні. Цікава, што ў апазіцыі апынуліся і рэакцыйныя кангрэсмены з рэспубліканскай партыі і кангрэсмены з дэмакратычнай, да якой належыць сам прэзідэнт.

У час трывання дыпламатычных торгаў вакол закона, негры, якія страцілі ўжо цярплівасць і не хочуць больш чакаць на раўнапраўе, прыступілі да новага этапу арганізаванай барацьбы. Кульмінацыйным пунктам гэтага этапу з'яўляўся ў мінулым тыдні марш на Вашынгтон, у якім удзельнічала 200 тысяч асоб — чорных і белых прыхільнікаў роўнасці.

Трэба, аднак, аб'ектыўна адзначыць, што марш не з'яўляўся маніфестацыяй, якая магла б прынесці хуткія перамены ў лёсе амерыканскіх неграў. Хаця амерыканскі друк падкрэслівае «гістарычнае значэнне» маршу, аднак нават у Вашынгтоне ніхто не скрывае, што палітычныя эфекты маніфестацыі будуць раўняцца нулю. Дзеецца так усё гэта таму, што — па-першае — урад ЗША не зацікаўлены ў вядзенні вайны з Кангрэсам, каб антырасісцкі закон быў прыняты і падругое — прыняцце гэтага дакумента не аказала б уплыву на змяншэнне беспрацоўя і ў выніку паляпшэння матэрыяльнага становішча неграў. Беспрацоўе з'яўляецца прыкметай трываючай ужо даўжэйшы час эканамічнай рэцэсіі, якая таксама патрабуе «лячэння» гаспадарчымі сродкамі. Урад ЗША здаецца разумее гэтую справу і таму, як вынікае з выказванняў вашынгтонскіх палітыкаў, не думае націскаць на Кангрэс, каб ён прыняў закон аб грамадскіх правах. Усё гэта сведчыць аб тым, што намаганні неграў не аказалі дастатковага ўплыву на амерыканскую адміністрацыю і што сапраўднае раўнапраўе ў ЗША — гэта яшчэ справа даўжэйшага часу.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

(Працяг са стар. 1)

Плён нясем наш плён

ленне Саюза сельскагаспадарчых гурткоў, шукаюць дапамогі ў партыйных установах. Дайце толькі трактар!

Гэтае самае датычыць штучных угнаенняў. Год — два таму мала які селянін дарма захацеў бы ўзяць вапну. Цяпер прадана яе каля 20,5 тысяч тон. Найбольш купляюць сяляне ў Бельскім, Беластоцкім і Гайнаўскім паветах.

Адначасова на сялянскіх палях значна пашырылася плошча пасеваў кармавых культур, многа больш сёлета пшаніцы і ячменю. Прыкметы як найбольш карысныя.

Лета стагоддзя ўжо за намі. На палях асенняя шэрасць. Сяляне ізноў выйдуць на поле, каб пасеяць жыта і пшаніцу.

Калі ўжо асенняя сяўба, калі ўжо капанне бульбы — дык толькі глядзі зіму. А зімой? Трэба будзе ўзяцца за кніжкі. І то зусім сур'ёзна. Прыдзецца прысвойваць сельскагаспадарчыя веды, вучыцца гаспадарыць. Такі ўжо цяпер час настаў, што без навукі не да парога. Цяпер, згодна з пастановамі ІІ-га Краёвага з'езда сельскагаспадарчых гурткоў, кожнага селяніна будзе абавязваць так званае агрaмінімум, гэта значыць, трэба кожнаму селяніну прысвоіць асноўныя тайны сучаснай тэхнікі гаспадаравання. Гэта адно. Ёсць і другая рэч, якая прымусіць сялян забрацца за кніжкі. Гэта пастанова Сейма, якая дае права на спадчыну толькі таму селяніну, які мае адпаведную сельскагаспадарчую падрыхтоўку, каб весці гаспадарку, ды весці не абы як, а так, каб была карысць для дзяржавы і для селяніна. Гэта і будуць найважнейшыя заданні на бліжэйшы перыяд часу.

МАКСІМ НУРЭЦКІ

На здымку: Дажынкавы вянок на сёлетаШніх ваяводскіх дажынках у Беластоку.

Спорт

Мінулы тыдзень выдзяліўся ўраджаем на футбольныя галы. Сярэдняя І лігі склала ў апошнім туры лічбу 5. Такія высокія паказчыкі актыўнасці нападаючых часта не сустракаюцца. Трэба меркаваць, што якраз цяпер футбалісты «злавілі» высокую форму. Аб гэтым гавораць і гульні ў ніжэйшых лігах. Яны таксама багатыя буйнымі лікамі.

Але не толькі гэтым знамянальны быў апошні тур. Спыніўся ўрэшце марш навічкоў І і ІІ лігі — Шамберак і Люблінянкі, якія ўступілі першае месца больш вопытным камандам, Гурніку і Краковіі. У І лізе памалу ўсё пачынаецца станавіцца на сваё месца і, здаецца, неспадзянак не будзе. У ІІ лізе барацьба за першынства мае больш цікавы характар з увагі на актыўнасць каманд, якія ў перадсезонных разважаннях аматараў футбола не былі асноўнымі фаварытамі.

У беластоцкай лізе па-ранейшаму лідзіруе нурэцкі Гусар. Калі здасць пазіцыі? У двух наступных турах можа ўтрымацца яшчэ на першым месцы, але 22 верасня ў сустрэчы з Мазурам павінен капітуляваць. Здаецца, элцкая крэпасць яшчэ не пад сілу маладым гусарам. Калі будзе інакш, станем сведкамі перамен у беластоцкім футболе.

Беларускія балельшчыкі святкавалі вялікае свята. Мінскае Дынама ў выязным матчы не дало ніякіх шанцаў бакінскаму Нафтавіку. Беларусы выйгралі 4:0. Гэта іх самы буйны лік у гэтым сезоне. Радуе ён тым больш, што здабыты на полі грознага праціўніка. Пасля выступлення мінчан у Ерэване, дзе прайгралі яны армянам 0:3, мала хіба хто лічыў на поспех беларусаў у Азейбарджане. Як вядома ерэванскі Арарат у турнірнай табліцы знаходзіцца ў групе аўтсайдэраў, а Нафтавік толькі на 2 ачкі адставаў ад мінчан, якія да гэтай сустрэчы займалі 6 месца.

Нягледзячы на высокую перамогу, беларусы змаглі падняцца ў турнірнай лесвіцы толькі на адну ступеньку, і цяпер займаюць 5 месца. Ад лідэра маскоўскага Дынама аддзяляе мінчан 5 ачкоў.

Варта адзначыць яшчэ поспех іншых беларускіх спартсменаў. На нядаўна адбыўшымся ў Югаславіі чэмпіянаце свету і Еўропы па веславанню на байдарках і каноэ, беларускія весляры — пераможцы Рымскай алімпіяды Леанід Гейштар і Сяргей Макаранка на каноэ — двойцы былі першыя ў спаборніцтве на дыстанцыі 10 тысяч метраў. Ім уручаны залатыя медалі.

Аут

ХРОНІКА

■ 25 жніўня Генеральны сакратар ААН У Тан заклікаў усе краіны свету да падпісання Маскоўскага дагавору ў справе забароны нуклеарных доследаў.

■ 28 жніўня адбылася найбольшая ў гісторыі ЗША дэманстрацыя. Звыш 200 тысяч неграў з розных штатаў Амерыкі прынялі ўдзел у маршы на Вашынгтон, пратэстуючы супроць расісцкай дыскрымінацыі.

■ 1 верасня прыехаў з візітам у нашую краіну міністр замежных спраў Сацыялістычнай Федэратыўнай Рэспублікі Югаславіі — Коча Паповіч.

■ 30 жніўня наведала Беласточчыну пасол Беластоцкай зямлі, намеснік міністра вышэйшай адукацыі Яўгенія Красоўская. Яна ўдзельнічала на пасяджэнні Прэзідыума ПРН у Саколцы.

■ 31 жніўня, напярэдадні 24 гадавіны выбуху ІІ-ой сусветнай вайны ў Беластоку адбылася дэманстрацыя і мітынг працоўных. Пад помнікам удзячнасці савецкім воінам зложана вянкі.

■ 31 жніўня працоўныя краіны адзначылі дзень энергетыка. Варта адзначыць, што і Беласточчына мае вялікія дасягненні ў галіне энергетыкі. На працягу мінулага і ў першым паўгоддзі бягучага года на Беласточчыне агулам заінсталявана 1114 кіламетраў электрычнай лініі.

■ 1 верасня ў Беластоку адбыліся ваяводскія дажынкі. Гаспадаром дажынак быў І-шы сакратар КВ ПАРП Аркадзь Лашэвіч, а старастай — старшыня сельскагаспадарчага гуртка ў Пяньках, Беластоцкага павета, Янка Азяб...

■ 28 жніўня адбыўся пуск другой у краіне фабрыкі сернай кіслаты ў Тарнабжэгу. Будзе яна прадукаваць 100 тысяч тон сернай кіслаты ў год.

■ 28 жніўня перадазана ў карыстанне насельніцтву Кляшчэль, Гайнаўскага павета, новы купальны басейн. Басейн пабудавана грамадскім чынам насельніцтва.

■ 3 верасня ў сувязі з пачаткам новага навучальнага года на Беласточчыне адкрыта 3 новыя сярэднія школы. Гэта Тэхнікум драўлянай прамысловасці ў Гайнаўцы, Ліцэй медсёстраў у Бельску і Сельскагаспадарчы тэхнікум у Шчучыне.

Атрымаўшы радыяграму карлслусцкай групы, Лыкаў выклікаў Рыбіна. Той пазнаёміўся з дакументам, задумаўся.

— Ну, — сказаў Лыкаў, — што вы скажаце? Можна прыняць іх прапанову?

— Вывазіць самалётамі такі груз? — Рыбін паціснуў плячыма. — Амаль трыста скрынь, і ў кожнай па пятнаццаць пудоў, а то і больш!

— Так, Арэст Іванавіч, каля ста тон. Керымаў успамінае і аб іншым варыянце — захапіць архіў і схаваць. Скажам, утапіць у Эльбе. Упакоўка дазваляе — металічныя запаяныя скрыні. Згодзіцеся вы на такое? Ага, не! Вайна працягнецца не месяц, не два, і што толькі не здарыцца за гэты час!

238

Запрасілі палкоўніка Чыстава. Той, прачытаўшы данясенне з Карлслуста, падняў на Лыкава памаладзеўшыя вочы.

— А дык ён у вас разумнік, таварыш генерал, — усхваляваны сказаў Чыстаў. — Я поўнасцю падтрымліваю гэту ідэю.

Зазваніў тэлефон. З суседняга аддзела паведамілі: чалавек, якім цікавіцца генерал Лыкаў, сёння прыляцеў у Дзюнкерк, а праз гадзіну, перасеўшы ў іншы самалёт, прадоўжыў шлях.

Гутарка ішла аб Фрэдзе Тэдары.

Неўзабаве прынеслі шыфроўку з Берліна: Зейферт вярнуўся ў сталіцу Германіі.

— А Упіц? — спытаў генерал Лыкаў супрацоўніка, які прыйшоў з шыфроўкай.

— Яшчэ не ўстаноўлена... Цяпер прачытайце вось гэта.

Супрацоўнік перадаў генералу другое паведамленне.

У ім указвалася, што на днях з захаду на ўсход франка-германскую граніцу перасекла група іншаземных разведчыкаў. Сёння за ёй накіраваліся яшчэ дзве такія групы. Некалькі разведчыкаў вылаўлена пастамі нямецкай палявой жандармерыі. Падобнае, што рыхтуецца нейкая спецыяльная аперацыя.

— Тая самая разведка, адкуль і Тэдар, — сказаў Лыкаў.

239

Ён зняў трубку тэлефона непасрэднай сувязі з начальнікам і папрасіў дазволу зайсці.

Кіраўнік праўлення ўважліва даследваў дакументы, якія прынёс Лыкаў.

— Смела, — сказаў ён, — смела і рызыкоўна. Але іншага не прыдумаеш. У прынцыпе я — за!

Лыкаў уздыхнуў з палёгкай.

— Умовімся так, — працягваў начальнік. — Свой участак вы даручыце каму-небудзь са сваіх намеснікаў, а самі поўнасцю пераключыцеся на падрыхтоўку і правядзенне аперацыі. Найлепш, калі перасяліцеся як найбліжэй да месца дзеяння.

— Гэта і маё жаданне.

— І Рыбін з вамі.

— Так, і ён.

— Далей. З раніцы звяжыцеся з камандаваннем бамбардзіровачнай авіяцыі дальняга дзеяння, хай памаленьку пачынаюць. А вы тымчасам займіцеся людзьмі. Людзей адбірайце асабіста. Прасачыце, каб не менш паловы дэсантнікаў былі вадзіцелямі.

— Будзе выканана.

— Спадзяюся на шчаслівы вынік аперацыі. — Начальнік адставіў крэсла, падышоў да Лыкава і, развітаючыся, сказаў:

240

Беласток

Якога не ведаем

Беласток — сталіца ваяводства. Калі ідзе гутарка аб ім, як звычай уяўляем сабе новыя кварталы, шырокія вуліцы, прыгожыя дамы, скверы. І слушна. Як не кажы, а ўсё ж горад 130 тысяч жыхароў, культурны цэнтр Беласточчыны, шпарка растучай навейшай прамысловасці. Таму нічога дзіўнага, калі людзі, якія год-два не пабывалі ў Беластоку, здзіўляюцца незвычайнымі тэмпамі яго сучаснага будаўніцтва і росквіту.

У штодзённым жыцці мы нейк не прыкмячаем зусім іншага, старога Беластока. Беластока — вёскі. А ён існуе, жыве сваім вясковым жыццём, са шматлікімі тыпова сялянскімі турботамі і клопатамі. Не верыце? Калі ласка, прыкладамі можна сыпаць як з рукава.

У самым Беластоку налічваецца 2880 індывідуальных гаспадарак. Знайдзіце другую вёску на Беласточчыне, якая б налічвала столькі гаспадароў. Значыць, Беласток — гэта найбольшая вёска ў ваяводстве. Беластоцкія сяляне па-свайму характару працы зусім не адрозніваюцца ад клейнікіх, нававольскіх ці рыбалаўскіх. Яны вырошчваюць жыта, пшаніцу, ячмень, авёс, бульбу, а нават рапс і цукровыя буракі. Нядрэнна таксама развіваюць жывёлагадоўлю. У Беластоку налічваецца звыш 500 коней, каля 1000 кароў, 4000 свіней і 120 авец. Таму няма чаго здзіўляцца, калі на беластоцкай вуліцы сустрэнем фурманку наладаваную дровамі, саломай ці сенам. На гаспадарцы без гэтага не абыдзешся.

Асабліва адчувае сябе Беласток вёскай па чацвяргам, калі сотні фурманак з акалічных і адлеглых вёсак запоўняць яго рыначныя плошчы. Бываюць такія чацвяргі, калі ў Беласток з розных аколіц (з-пад Монек, Лап, Бельска, Міхалова, Саколкі) наедзе каля тысячы фурманак. На кірмаш. У такі дзень у Беластоку найбольш папулярным месцам стаецца рыбны і сенны рынак. Як не кажы, а ўсё ж гэта цэнтр горада. Побач традыцыйных беластоцкіх «галяў» прабягае адна з прыгажэйшых вуліц горада, вуліца М. К. Складоўскай, са сваімі дзесяціпавярховымі вежоўцамі. Пад «галямі» на рыбным рынку кішыць торг. Гуркі, капуста, бручка, рэдзька, рэпа, жыта, пшаніца, авёс, а нават сачэўка. Беласток усё закупіць. На кілаграмы. Колькі Беласток гадуе гусей, курэй, індыкаў ці качак, гэтага ніхто не ведае, а ім жа трэба даць есці. Гарадская гуска не то што вясковая. Ёй абы чаго не кінеш. Ад рыбнага рынку рукой падаць да сеннага. Густы шпалер спарахнеўшых буданаў «прыватнай ініцыятывы» сам завядзе цябе ў цэнтр кірмаша. У цяньку буданаў прыемна сустрэцца з сяброўкамі ды папляткаваць аб навінках апошняй моды. Калі цябе не цікавіць гэта, можаш адыйсці на бок і раскашавацца спортам. Маеш добрае вока, за паўтары залатоўкі падстрэліш сабе зайца, мядзведзя, або крывашчокага паяца. Кірмаш з атракцыямі! З шыкам!

Калі сонца перапаўзе паўднёвую вышыню, пара прымачыць перасохшыя гандлем раты. Рэстараны побач. Катэгорыя спецыяльная — для сялян. Тут адчувае сябе чалавек як дома. Але добры гаспадар, перш чым пайсці на шклянку, аб кані прыпомніць. Хто ж не ведае беластоцкай рыначнай вадапойні? Пры ёй за некалькі залатовак самага прагнучага каня задавольніш. А торг на сенным рынку прадаўжаецца доўга за поўдзень. Да апошняй заіржавелай бляшкі пад чаравік, да апошняга кажуха, курыцы ці кілаграма жыта.

Усё мае свой век. Аджываюць свой і беластоцкія «галі» з рыбным рынкам. Некалькі год таму назад новы зуб часу паласнуў іх здорава. Палову галяў ліквідавана. На месцы іх пралягла новая вуліца. У будучым годзе будзе ліквідавана другая палова. На месцы іх стане шматпавярховы «бюровец» будаўнічага прадпрыемства. Пад новымі будынкамі загіне і стары рыбны рынак са шпалерамі буданаў «прыватнай ініцыятывы». Новыя гандлёвыя галі будуць пабудаваны пры вуліцы Бэма. Далей ад цэнтра.

Аджывае свой век старая ваяводская вёска. Яе выціскае ўсё больш сучасны горад. Пройдуць гады, і па старым Беластоку як след застануцца мо' толькі гэтыя здымкі. Не шкадуйма яго. Так ужо ёсць на свеце, што старое не можа ўстаяць перад новым.

В. БАРШЧЭЎСКІ
Фота КОЛЯ ЛЕС

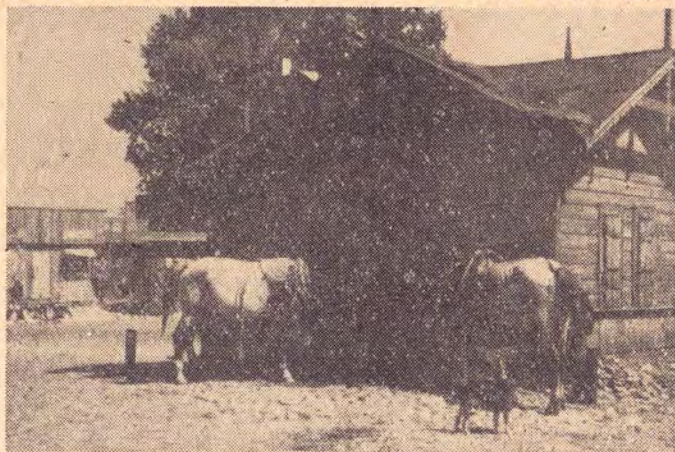

— Цяжкая будзе праца. Дык такіх маштабаў мы яшчэ з вамі не ведалі, га?

*

Праз тыдзень над Карлслустам з'явілася дзевятка савецкіх бамбардзіроўшчыкаў. Адно звяно, адлучыўшыся, учыніла ўдар па чыгуначнаму вузлу і дзвюм аўтамабільным дарогам, якія ішлі на Карлслуст з захаду. Апошнія самалёты абрушылі фугаскі на паўночна-ўсходнюю ўскраіну горада, дзе былі размешчаны ўсе вялікія аўтамабільныя базы. Бомбы замянілі іх у развалiны.

Дакладна праз дваццаць чатыры гадзіны налёт савецкай авіяцыі паўтарыўся. Апрацоўцы з паветра падвергліся склады гаручага, якія былі на той самай паўночна-ўсходняй ускраіне.

Разбіўшы цыстэрны з нафтай, самалёты зноў скінулі серыю фугасак на аўтабазы, а затым уляжылі каля дзесятка бомб у пустынным месцы — паміж горадам і лесам на беразе Эльбы, каля мосту і разгалінавання дарог.

Раніцай, адразу пасля першага налёта на горад, Аскер пазваніў у дзверы дома № 15 па Берлінерпляц. Увесь гэты тыдзень разведчыкі назіралі за домам; яны даведаліся прозвішча яго ўладальніка,

241

устанавілі, што ён адзінокі, упэўніліся, што Упіц і Зейферт выехалі з Карлслуста.

Адчыніў мужчына ў халаце, з фарфаравай трубкай у зубах.

— Я б хацеў пабачыць пана Карла Айпеля, — сказаў Аскер.

— Айпель перад вамі.

— Я з даручэннем ад генерала Зейферта.

Гаспадар дома саступіў убок. Аскер увайшоў.

— Пароль? — спытаў ён.

Айпель пайшоў да стала, выцягнуў з шуфляды абломак грабянца. Калі ён вярнуўся да госця, той рыўся ў кішэні. На секунду спыніўшы свой занятак, Аскер сунуў у рот сігарэту.

— Я не прывычны бамбёжкі. Мы ў здзіўленні...

— Але гэта іншыя машыны!

— Не можа быць!

— Савецкія. Сам бачыў.

— Тады трэба неадкладна звязацца з Тэдарам. Вы яшчэ?.. Гэта можна зрабіць толькі вечарам.

— Добра. — Аскер пахлопаў рукамі па кішэнях. — Дайце запалкі. Зараз я паведамлю адну важную вестку... Нас ніхто не слухае?

— Я адзін у хаце. — Айпель намацаў у кішэні халата пудэлка, дастаў запалку, запаліў яе, клапатліва прыкрыў агеньчык жменямі.

— Нічога, нічога, я сам...

Аскер працягнуў да агеньчыка рукі. Шчоўк! На запясцях Айпеля самкнуліся наручнікі.

(Працяг за тыдзень)

242

Рака Нарва каля асады Нарвы. Фота — К. ЛЕС

АСАДА НАРВА

Нарва — вялікая асада ў Гайнаўскім павеце. Нават гэта не асада, а як называюць яе жыхары наваколля і самай Нарвы — «нашае мястэчка». І сапраўды. У ас. Нараў некалькі вуліц, крыху нават непадобных на зусім вясковыя. Найвышэйшай уладай з'яўляецца тут, зразумела, Прэзідыум ГРН. Ёсць тут таксама ГС, паштовае аддзяленне, пункт аховы здароўя, пункт ветэрынарыйны, 7-мікласная школа, камендатура міліцыі, ПОМ і іншыя дзяржаўныя ўстановы.

Аўторак тут targовы дзень. У Нарву на кірмаш з'язджаюцца дзесяткі фурманак. Вуліцы робяцца гуллівыя. Па «кацячых ілбах» грукочуць жалезныя шыны сялянскіх вазоў. Іх хутка апяраджваюць ганарлівыя дзядзькі ўласнікі «балонаў». Самае рухлівае месца — гэта пункт скупу мясцовага ГС. Перад ім стаіць доўгая чарга фурманак нагружаных вепрукамі, валакном, збожжам і т.п. сельскагаспадарчымі прадуктамі і палявымі пладамі. Потым вядома, у такі дзень асада найбольш забруджаная. Але ўжо ў пасляабедні час вуліцы ізноў чыста падмецены.

І пасёлак, калі так назвем, зноў выглядае чыста і культурна. І сапраўды, прыемна тут пабыць. У летнія спакойныя дні дзеці праводзяць свой вольны час над ракою Нарвай. Загараюць на сонцы. У дамах, якіх усё прыбывае, ззяе чысціня. Амаль кожны дзень адкрыта святліца, апрача нядзелі і панядзелку можна наведаць бібліятэку, карысна і культурна правясці час у чытальні.

У сярэдзіне прамавугольніка, якога з усіх бакоў акружаюць магазіны і жыллёвыя дамы — прывабны скверык. Тут люба адпачыць. Падарожныя знаходзяць сабе тут прытулак у міжчасе да прыезду чарговага аўтобуса.

Калі пройдземся некаторымі вуліцамі асады Нарва, усюды кінуцца нам у вочы навабудоўлі. Недалёка ад скверыка расце дом, у якім будуць змяшчацца крамы ГС. На Бельскай вуліцы праводзяцца канчатковыя працы пры аграмамоўцы. На вуліцы Міцкевіча пабудавана новы мост і забрукавана невялікі адрэзак дарогі.

Людзі тут аднак на ўсё маюць свой час. Два разы ў тыдзень: у сераду і нядзелю дэманструюцца цікавыя кінафільмы. Паглядзець фільм збіраецца многа людзей не толькі з асады, але і многіх акалічных вёсак, як Гарэнды, Аньцуты, Макаўкі, Храбустоўкі і другіх.

ЯНКА ЦЯЛУШЭЦКІ

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

РАНЕЙШЫ ЦІ НАЗНЕЙШЫ

Людзі любяць сабе дагаджаць. Кожны шукае штосьці смачнае і вартаснае, хоць, праўду кажучы, найбольш смакуе... традыцыйная адбіўная катлета. Ну, але не толькі адбіўною катлетаю чалавек жыве...

Любім добра паесці. Хто ж таго не любіць? Жывёла, хаця гэта істота неразумная, патрапіць таксама адрозніць добрыя і дрэнныя рэчы. Такі, напрыклад, кормнік мае таксама свае патрабаванні. Свінагадоўцы стараюцца ім дагадзіць, хаця ў канчатковым рахунку дагаджаюць тым сабе.

Выгляд велізарнага вепрука выклікаў заўсёды прызнанне. Ого, ого, вось штука. 300, 350 кг. Сёння разумны гаспадар скажа, што, зразумела, прыгожы экземпляр, але такі кормнік з'яўляецца нерацыянальным, каштоўным і мала рэнтабельным. Сёння лічыцца кормнік ранейшы — у нашым ваяводстве шынкавы і тлуста - мясны.

Год таму сярэдняя вага прадаваемага кормніка выносіла звыш 130 кг, а зараз — не больш 120 кг. Ёсць тады прагрэс. Гэта добрая з'ява, якая сведчыць аб разуменні сутнасці кармлення свіней.

Зараз рынак звяртае ўвагу галоўным чынам на скупку худога мяса. Моцна ператтлушчанае мяса з'яўляецца непажаданым, асабліва калі яно прызначаецца для мяснога прадпрыемства ў Беластоку. Яго гадавое запатрабаванне сягае звыш 32 тыс. тон мяса. Апошнім часам у нас выступае недахоп сыравіны для гэтага прадпрыемства. Каля 10 тыс. тон. Цяжкасці паглыбляе той факт, што якасць кормнікаў не з'яўляецца задавальняючая; галоўным чынам датычыць гэта худога мяса, а тым часам з'яўляецца яно часта моцна ператтлушчаным, што змяншае яго прыдатнасць.

Справа тады простая: беластоцкія сяляне не дасягнулі ўмення вядзення ранейшых кормнікаў. Датычыць гэта галоўным чынам т. зв. шынкавага кормніка. Гэта ёсць, уласна кажучы, беконавы кормнік прадоўжаны на 1 месяц. Атрымоўваем тады маладое, пругкае, крохкае і смачнае мяса, з малым змесцівам тлушчу. Такі прадукт усё часцей шукаюць спажыўцы, а таксама Беластоцкае мяснае прадпрыемства.

Якія галоўныя правілы ранейшага кармлення? Па-першае, патрэбныя кормнікі мяснога тыпу. Па-другое, іх вага пры дастаўцы павінна выносіць каля 100 кг. Па-трэцяе, кармленне павінна весціся так, каб рашуча браў верх прырост худога мяса над тлушчам.

Што даваць? Вось галоўны корм: ад 1 да 2,5 кг змястоўнай мяшанкі, ад 2 да 3 кг абястлушчанага малака, 100 г мукі з люцэрны, а таксама ад 1 да 5 кг бульбы. З таго вынікае, што абмяжоўваем вугляводны корм, а павялічваем колькасць бялка. Гэта больш каштоўнае, але патрэбнае, калі хочам атрымаць вартасную сыравіну.

Кормныя вепрукі кормленыя такім спосабам вельмі хутка растуць, атрымоўваючы каля 100 кг на працягу 7—8 месяцаў. Гэта ёсць ранейшы кормнік, рацыянальны, які дае вялікія даходы.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Паэтычнае слова сяброў

Люблінскае выдавецтва выпусціла гэтымі днямі ў свет невялічкі зборнік вершаў групы маладых беластоцкіх паэтаў. Загаловак выдання — «Беластоцкі альманах». У ім прадстаўлена 8 аўтараў, спрабуючых сваіх сіл у гэтай нялёгкай галіне творчасці.

На ўсіх амаль творах ляжыць адпячатак асабістых перажыванняў, перададзеных часам крыху нязграбна, аднак хіба шчыра і проста. Бачым тут рашучае адступленне ад традыцыйных канонаў паэтычнай творчасці; таму хіба некаторыя творы нагадваюць больш размову аўтара з сабою ці з намі. Пішу «некаторыя», таму што частка іх цяжка ўспрымаецца дзякуючы нейкім дзіўным словаспалучэнням, скажаючым думку. Парою гэтая размова поўная смутку і рэфлексій над людской бездапаможнасцю. Гэтымі настроямі агорнуты некаторыя вершы Аліны Шумовіч, Аліцыі Енджэеўскай і Ірэны Радлінскай. Аднак у гэтых жа самых аўтараў і ў іншых гучаць часам жыццесцвярджальныя ноткі. Асабліва гэта відаць у вершы Збігнева Слёнчкі п.з. «Тут ёсць маё месца». Гэта, уласна кажучы, адзіны твор звязаны з Беластокам. Адчуваем у ім прывязанасць да свайго роднага, а разам з тым пратэст супроць знішчальнай сілы вайны. Супроць яе падаюць таксама свой голас Ялянта Сакалоўская і Веслаў Драўсаль.

Аўтары ўсіх твораў у «Беластоцкім альманаху» з'яўляюцца, як адзначае ў кароткай даведцы выдавецтва, паэты, якім не споўнілася яшчэ 30 год. І гэта іх кніжны дэбют. Восем аўтараў выступае са сваёй творчай вельмі скромнай заяўкай. Цяжка здагадацца, які іх чакае далейшы лёс, ці хтосьці з іх больш трывала запішацца ў паэзіі. Урэшце гэта толькі скромная спроба, першае сутыкненне з шырэйшым колам чытачоў, патрабуючых вартаснай, зразумелай і ўдумлівай творчасці.

М. Канапацкі

(Працяг са стар. 1)

длівасць. Людзі тады ўяўляюць сабе чалавека звязанага ўціхамірвальнай кашуляй або проста вяроўкай. Гатовы бегчы за тым чалавекам і крычаць:

— Вар'ят, вар'ят! Трымай!

Ці справядліва?

— Хворы псіхічна ці нервова і хворы, скажам, туберкулёзам ці нейкай іншай хваробай — чалавек аднолькава прыгнечаны няшчасцем і ён аднолькава патрабуе спачування і апекі грамадскасці.

Гэта словы дырэктара дзяржаўнай бальніцы для псіхічна і нервова хворых у Харошчы.

— Калі прычынай амаль усіх другіх хвароб, — гаворыць ён, — з'яўляюцца заразкі — бактэрыі або вірусы — тады з хваробамі псіхічнымі ці нервовымі справа прадстаўляецца зусім інакш. Прычыны псіхічнай ці нервовай хваробы шукаць трэба ва ўмовах і спосабе жыцця кожнага пацыента. Да нас трапляюць людзі з розных грамадскіх асяроддзяў: сяляне, рабочыя, дырэктары, лекары. Мы іх лечым. **Пры сучасных метадах лячэння псіхічных і нервовых хвароб маем магчымасць поўнасцю направіць скрыўленую псіхіку гэтых людзей, маем магчымасць вярнуць гэтым людзям поўную працаздольнасць. Астатковыя аднак вынікі нашага лячэння залежаць, на жаль, не ад нас. Яны залежаць ад асяроддзя, у якое вяртаецца наш пацыент. Пакуль грамадскасць не заступіць слова «звар'яцеў», словам «захварэў», пакуль былы наш пацыент не перастане за сваімі плячыма чуць шматзначны шопат: «Глядзі, вар'ят!», пакуль над вяртаючыміся ад нас будзе вісець «цень Харошчы» — дагэтуль дарэмнай будзе наша дапамога псіхічна і нервова хворым.** Маем выпадкі, што пасля нейкага часу вяртаюцца да нас назад былыя нашыя пацыенты. Чаму? Ці нядобра мы іх вылечылі? Не, не таму. **Не змаглі проста вытрымаць жалезнай, аб'яднанай непрыхільнасці асяроддзя.** У Харошчы нам лепш, сцвярджаюць яны. Гэта, паважаны рэдактар, справа асабліва важная. Вы аб тым абавязкова напішыце. Няхай людзі пачытаюць, **няхай ведаюць, што ад кожнага з нас залежыць лёс няшчаснага чалавека, які захварэў псіхічна ці нервова. Няхай урэшце ведаюць, што наша бальніца ў Харошчы, ГЭТА НЕ ДОМ ВАР'ЯТАЎ, як яго часта называюць, але такая ж самая бальніца, як кожная іншая,** у якой знямоганых хваробай людзей лечаць слугі Эскулапа.

Шмат работы мае прыбальнічная супрацьпажарніцкая каманда. Яна, што праўда, не гасіць пажараў, але ратуе ад спякоты агародніну і другія расліны на прыбальнічных палях. Фота В. Рудчык

Дом вар'ятаў. Сапраўды. Дом вар'ятаў і Харошча шырокая апінія грамадскасці спалучае ў адно. Папулярнае ўяўленне звязвае з ім крык, піск, ды ўсё іншае таму падобнае.

Многа гадзін вандраваў я па шырокіх прасторах Харошчанскай бальніцы. **Усюды глыбокі, утульны, прыемны сэрцу спакой. Не, бальніца ў Харошчы — гэта напэўна не дом вар'ятаў у папулярным уяўленні.** Гэта хутчэй велізарны, шматбаковы, вытворчы камбінат. Бальніца разам са сваёй сельскай гаспадаркай займае плошчу ў звыш 100 гектараў. Да гэтага ў бягучым годзе прыбыло 40 гектараў дзяр-

КЛЯЙМО:

жаўнага фонда зямлі. Бальніца мае ўласную, высокапастаўленую жывёлагадоўлю: 300 штук свіней, 55 кароў і цялят. Штогод у бальнічнай бойні ідзе пад нож 400 штук парсюкоў.

Сеюць тут перш за ўсё пшаніцу і жыта, садзяць бульбу. Пшаніцы ў мінулым годзе на бальнічных палях намалацілі па 28 цэнтнераў з кожнага гектара, а жыта — па 22 цэнтнеры. Ладныя вынікі! Не адзін ПГР, не адна спулдзельня прадукцыйная магла б пазайздросціць такіх вынікаў. Калі яшчэ да гэтага дабавіць 12 гектараў агарода, а ў ім — 1600 фруктовых дрэў ды абшырныя інспекты і цяплярні — больш-менш будзем мець нейкае ўяўленне аб бальнічнай гаспадарцы. Нічога тады дзіўнага, што ўласная гаспадарка круглы год корміць пацыентаў

Гайнаўская пошта ў новай сядзібе

Яшчэ, што праўда, стаяць толькі голыя сцены, яшчэ няма вокан і дзвярэй, але ўжо незадоўга гайнаўскі раённы паштамт знойдзецца ў новым двухпавярховым будынку. Зараз ідуць канчатковыя працы пры яго выканчэнні.

Сядзіба пошты — гэта, як вядома, гіганцкая сетка тэлефонных і электрычных правадоў. Пошта ж у павятовым цэнтры горада — незвычайна важнае звяно ў каналах сувязі і перасылкі інфармацый на ўсю краіну, яна з'яўляецца элементам нерву дзяржавы.

Таму прыходзіцца вельмі многа капаць равоў, каб пралажыць у іх падземныя кабелі, спалучаючыя Гайнаўку з акружаючым светам. Памагаюць у тым грамадскім чынам працаўнікі пошты. Можна было сустрэць іх за працай на працягу пяці дзён. Першыя чатыры дні працавала па некалькі гадзін у дзень **дзесяць чалавек**, а пятага дня сабралася іх аж **80**. **Прыехалі з** цэлага павета, з **вясковых** паштовых пляцовак. На працягу гэтых пяці дзён пракапалі яны

халя 500 метраў рову. (глядзі здымак). Вартасць свёй працы ацэньваюць на 15 тыс. зл.

Тэкст і фота ср

ЛЮДЗІ, СЯРОД ЯКІХ МЫ ЖЫВЕМ

ЗАЎСЁДЫ Ў СТРАІ

Устаць! Суд уваходзіць. Разнёсся па зале голас «возьнага». Усе прысутныя ўстаюць. Праз некалькі хвілін пачынаецца судовы працэс. Абвіняючы і абвінавачаны даказваюць сваю рацыю. Відаць па іх тварах, што яны адзін да аднаго сталі лютымі ворагамі. Суддзя Яфім Гіжэўскі сурёзна слухае і час ад часу задае пытанні.

Потым перакануча зварочваецца да дзвюх старон з прамоваю. Гаворыць аб тым, што падсудным неабходна пагадзіцца, што даравацъ адзін аднаму павінен, а матэрыяльны ўшчэрб можна ўрэгуляваць сёння, бо інакш на суды і на адвакаты многа больш трэба будзе аддаць. І непрымірымыя дагэтуль ворагі годзяцца на выгадных для абодвух умовах, падаюць сабе рукі, усміхаюцца. Усміхаецца і суддзя Яфім Гіжэўскі, які дабіўся сваёй мэты і чуецца зараз як пераможца. Радасна стала ў яго на душы за тое, што яму не прафесіяналу і не штатнаму суддзі, а грамадскаму ўдалося закрануць пачуцці людзей, іх сумленне.

Ужо многа, многа пагневаных суседзяў, знаёмых, а не аднойчы і блізкіх родзічаў памірыў Яфім Гіжэўскі. І ён са сваёю грамадскаю функцыяй народнага суддзі да пагадненняў паспяхова спраўляецца.

* ✲ *

Нават добрыя працаўнікі не толькі гандлёвых устаноў пачынаюць занядбоўваць свае абавязкі, калі над імі няма кантроля, калі ніхто не правярае іх працу, яе вынікі. Калі так ёсць у ГС-е, тады дрэнна ў ім робіцца, тады шырацца недаборы — «манка», тады гэтая ўстанова едзе на дэфіцыце, а людзей пацягваецца да адказнасці за зробленыя неабумоўленыя затраты. Каб да гэтага не дапусціць, павінна добра працаваць перш за ўсё рэвізійная камісія, якая мае права кантраляваць працу праўлення ГС-у, і ўсіх працаўнікоў.

Яфім Гіжэўскі з'яўляецца грамадскім старшынёй рэвізійнай камісіі ў ГС-е Бельск Падляшскі. Па яго ініцыятыве камісія адбывае частыя пасяджэнні, дакладна кантралюе працу праўлення, паказвае на недахопы, і падказвае, як іх ліквідаваць.

Дзейнасць рэвізійнай камісіі многа прычынілася да таго, што Бельскі ГС у 1961 годзе атрымаў чыстага даходу 1 600 000 злотых, а ў 1962 годзе 1 300 000 зл. 1963 год, паводле слоў Яфіма Гіжэўскага, таксама горшым не будзе.

* ✲ *

Зараз Яфім Гіжэўскі з'яўляецца пенсіянерам. Штатна ён нідзе не працуе, затое грамадска — вельмі многа. Апошняй яго штатнай пасадай была праца ў Прэзідыуме павятовай рады нарадовай у Бельску Падляшскім як старшыні гэтага прэзідыума. У вольны час яго можна часта ўбачыць у агародзе, дагледае гародніну або фруктовыя дрэвы. Любіць ён таксама пасядзець у цішы і прыгадаць мінулае, прыгадаць тыя гады, калі ён, як член Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, працаваў у падполлі, калі дастаўляў нелегальную літаратуру, калі быў членам раённага камітэта КПЗБ, калі арганізаваў ён з іншымі камуністамі першамайскія паходы і спяваў рэвалюцыйныя песні, калі збіраў грошы на дапамогу зняволеным рэвалюцыянерам. Асабліва ўрэзаліся моцна ў памяці Яфіма Гіжэўскага гады, калі сядзеў ён у турме за падпольную дзейнасць, а пасля суд «133» у Беластоку над камуністамі. Многа здзекаў і голаду пацярпеў ён тады.

* ✲ *

У Яфіма Гіжэўскага двое дзяцей. Ірка ходзіць у 5-ты клас, а сын Анатоль — у 6-ты клас. Ён глядзіць на іх і кажа «...не дарма пражытыя гады. Мы змагаліся за шчасце нашых дзяцей, за жыццё без галечы і несправядлівасці, за жыццё без паноў і памешчыкаў. І мы дачакаліся яго. Вось аб гэтых цяжкіх гадах і расказваю неаднойчы сваім дзецям. І ім, я бачу, цяжка ўявіць ўсё тое перажытае людзьмі, якія ўжо тады будавалі сённяшнюю рэчаіснасць».

М. ХМЯЛЕЎСКІ

З ПІСЕМ ЗЕМЛЯКОЎ

МАЛАЦЬБА

Дарагі брацік Саша! Прыязджай чым хутчэй, бо няшчасце вялікае напаткала нас: згарэлі мы дашчэнту ў аўторак днём — і хата згарэла, і хлявы, і гумно са збожжам, і ўсёй наш пажытак прапаў у агні. Папрасіся ў свайго начальніка, каб ён звольніў Цябе хоць на пару дзён; кажуць, што ў такіх выпадках павінны адпусціць сама менш на трое сутак... Прапала, Сашанька, Твая помач нам у жніво — касіў Ты, касіў жыта і авёс цэлы тыдзень і ўсё з дымам пайшло!

Маменька ніяк не хацела трывожыць, каб пісаць пісьмо да Цябе, але не век жа маўчаць будзеш...

У той жа памятны дзень паслалі мяне, каб з'ездзіла аўтобусам па аліву да крамы павятовай, бо нанялі мы малатарню з маторам, захацелі адразу ўсенька вымалаціць ды мець спакой на зіму. Вярнулася я назад з пакупкаю, нічога не прадчуваючы іду сабе памалу ад прыстанку да нашага хутару, а спякота страшная паліць, што аж няма чым дыхаць у далінах. Давалаклася так з аліваю смярдзючаю да Вэйсавага гаю ды прысела ў альшынавым ценю, а піць хочацца, хоць ты ўмірай, адно ў галаве круціцца.

Бачу — валіць клубамі дым чорны дзесьці ў нашым баку і, калі падыйшла я зусім блізка, тады не помню ўжо, што са мною рабілася. Не забуду аднаго: згараванай маткі на пажарышчы! Яна страціла сілу плакаць, дрыжала ўся бы ў ліхарадцы. Спечаная сонцам, афкопчаная — не пазнаць маці, старушкаю сталася, нічагуткі не можа ўзяць у рот з яды нанесенай суседзямі вясковымі ўсё роўна, як для жабрачкі якой!..

Прыязджай, Сашанька, зараз жа! Чакаю Цябе з нецярплівасцю; адзін Ты здольны дапільнаваць спраў многіх, якіх трэба пазаводзіць ва ўжэндах гарадскіх. Я, дурная, не разумеюся на іх, а людзям чужым што да бяды нашай? — самі маюць поўныя рукі работы пры малацьбе і ворыве, мала каго абыходзіць гора чыёсьці. Жывем цяпер у хаце дзядзькі, на ягонай ласцы. Даглядаю, як магу, агароды, каб харчоў крыху прыдбаць на ўтрыманне, а маці толькі плача днямі і начамі, не дай Божа памрэ ад грыжы гэтакай — мусова яе да дохтара завезці, няхай прыпіша ёй лекі нейкія на ўспакаенне.

А пажар гэты вынікнуў ад таго, што малацілі яны малацілі і раптам матор папсаваўся, ніяк не рушыў. Тады малацільнік з дзядзькам давай ладзіць, абглядаць гэтага матора няшчаснага; падалей ад гумна адвалаклі яго ў самы кут прыгумення і на часці раскладалі. Змарыліся работаю, закурылі папяросы, як гэта ў мужчын бывае, ды пачалі талкаваць, што тут такога здарылася ў машынерыі? Што яны яшчэ там выраблялі, ніхто не ведае, але даволі таго, што такое полымя выбухла, малаволя вачэй ім не павысмальвала. Няйначай, іскарку затрусілі кудысьці і матор мамантальна загарэўся. Было гэта пад абед і неспадзявана хмары паказаліся над Уснарскім лесам, і ветрам моцным падула, запыліла па дарогах са стараны праціўнай. Нат' не згледзеліся ў гарачцы, калі гумно занялося гарэць знізу ад страхі, высушанай пры леце цяперашнім засушлівым. Ад гумна закапціў хлеў, потым свіран, умомант пачарнела ліпа ля хаты ды пакуль хто зразумеў ад чаго трэба брацца ўжо і хата гарэла, так, што нават вёдзер не было адкуль узяць на тую хвіліну і рыдлёвак для капання зямлі на тушэнне вогнішча. Успыхнула ўсё адразу перад бураю, паспявай адно

(Працяг на стар. 7)

ВАР'ЯТ

і працаўнікоў бальніцы. Вялікая выгода.

Аднак не гаспадарчыя вынікі тут найважнейшыя, хаця гаспадарства працуе на ўласным гаспадарчым разліку і штогод дае звыш 300 тысяч злотых чыстага даходу. **Важнейшая тут роля, якую прыбальнічная гаспадарка спраўляе ў агульнай сістэме лячэння хворых.**

«Праца зрадзіла чалавека» — сказаў калісьці Энгельс. У адносінах да харошчанскіх умоў трэба было б сказаць так: праца ў значнай ступені вяртае, выпраўляе звіхнутую псіхіку тутэйшых пацыентаў, успакойвае іхнія нервы. Побач пастаянных, здаровых працаўнікоў на прыбальнічным полі працуюць прабываючыя на лячэнні пацыенты. І працуюць не дарма. За кожны дзень сваёй працы атрымоўваюць зарплату. У час сваёй вандроўкі па харошчанскіх бальнічных палях сустракаў я шмат пацыентаў, якія на роўні са здаровымі выконвалі розныя работы. Каб не бальнічная вопратка, цяжка было б адрозніць адных і другіх.

І хто тут вар'ят?

Пацыенты харошчанскай бальніцы працуюць не толькі на полі. Вось двухпавярховы будынак. Унутры зіхаціць чысцінёй. Многа кветак. Мэбля пераважна выплеценая з белай, ачышчанай ракіты. Падкветнікі таксама. Усё гэта ўласнымі рукамі зрабілі працуючыя ў гэтым будынку пацыенты. Нават дзяржаўны герб і рамкі, у якіх ён апраўлены — таксама іхняя работа. Адно і другое зроблена з саломы.

Уздоўж калідораў шмат дзвярэй. На кожных інфармацыйная таблічка: майстэрня вырабаў з ракіты, швейная, ткацкая, шавецкія майстэрні, і шмат іншых. За кожнымі дзвярыма па некалькі чалавек. Кожны заняты сваёй працай. Нармальная мітусня, як у тысячах другіх нармальных майстэрняў цэлага свету.

На складзе паказваюць мне вырабы тых людзей, якіх мы так лёгкадумна называем вар'ятамі. Перш за ўсё — гэта рэчы непасрэдна патрэбныя бальніцы. Але шмат тут такіх вырабаў, выкананне якіх патрабуе анёльскай цярплівасці і спакою. Мала ж які здаровы чалавек зляпіў бы з саламянай мазаікі цудоўнага арла або пелікана! Сустракаюцца тут такія вырабы, пад якімі ахвотна падпісаўся б не адзін мастак. Гэта перш за ўсё малюнкі, шматколерныя пакрывалы і дываны. Робяць іх пацыенты са старых, да нічога ўжо непрыгодных шматак, парваных на доўгія стужкі. Пакідаю незвычайную майстэрню пад уражаннем пытання: хто тут вар'ят?

Праходжу побач рознаколерных клумбаў кветак, сярод якіх страляюць у неба фантаны. Усюды парадак і чысціня, усё добра дагледжана. Пажадаць бы такога парадку ўсім адказным за стан гарадской зеляніны. І гэта таксама праца пацыентаў.

Ужо ля бальнічных варот, развітваючыся са мною, мой бальнічны праваднік, таварыш Другавец, сказаў мне:

— Шкада, што не трапілі вы да нас на нейкае свята. Мелі б тады магчымасць пагуляць пад гукі нашага ўласнага аркестра.

Здзіўлена паглядзеў я на яго.

— Не здзіўляйцеся. У нас свой аркестр. У склад яго ўваходзяць пацыенты бальніцы. Маем таксама ўласнае кіно і святліцу. Фільмы дэманструюцца два разы ў тыдзень.

Спадзяваўся я пакінуць Харошчу ў прыгнечаным настроі. Я ж таксама быў пад уплывам гэтай беззасноўнай, дурной славы, якая спадарожнічае назв Харошча.

Нічога падобнага! Ніякай прыгнечанасці ані смут ку. Харошча перастала для мяне быць ужо сімвала вар'яцтва. Гэта разумна, з размахам абсталявана месца часовага прабывання людзей зняволеных цяжкай хваробай — **людзей, якія пасля лячэння маюц поўнае права вярнуцца ізноў да нас і аднолькава з кожным з нас карыстацца ўсімі абавязкамі і прыві легіямі нармальнага жыцця.** Гэта толькі мы праз сваю несвядомасць і дурноту на ўсё жыццё значым гэтых людзей цяжкім, зняважлівым кляймом: вар'ят

ВІКТАР РУДЧЫК

Будаўніцтва жыллёвых дамоў для рабочых Полацкага нафтаперапрацоўчага завода.

БЕЛАРУСКІ ГІГАНТ

Яшчэ не паспела ўлегчыся народная радасць за Салігорскі калійны камбінат, Бярозаўскую дзяржаўную раённую электрастанцыю, Мінскі маторны завод і шматлікія іншыя прадпрыемствы, якія ўступілі ў строй за гады сямігодкі, як беларускую зямлю абляцела радасная вестка. На паўгода раней устаноўленага тэрміна закончана будаўніцтва і пушчана першая тэхналагічная лінія гіганта беларускай хіміі — Полацкага наўтаперaапрацоўчага завода. Гэта працоўная перамога будаўнікоў, мантажнікаў і нафтаперaапрацоўшчыкаў Полацка з'яўляецца важным укладам у далейшае развіццё прамысловасці рэспублікі і забяспечанне народнай гаспадаркі заходніх раёнаў краіны нафтапрадуктамі.

Полацкі нафтаперaапрацоўчы завод з'яўляецца сапраўдным дзецішчам усяго савецкага народа. Тут побач з беларусамі працавалі прадстаўнікі васемнаццаці нацыянальнасцей Савецкага Саюза, тэхнічнае абсталяванне для завода рыхтавалі і дастаўлялі 300 гарадоў СССР, усе саюзныя рэспублікі.

Студэнты беларускага тэатральна-мастацкага інстытута на будаўніцтве Полацкага нафтаперапрацоўчага завода.

Тэктыты — прышэльцы з Космасу

Увагу вучоных здаўна прыцягвалі загадкавыя шкляныя зліткі — так званыя тэктыты, выяўленыя археалагічнымі экспедыцыямі пры раскопках у некаторых раёнах Цэнтральнай Еўропы, Паўднёва Усходняй Азіі, Аўстраліі. Гэтыя незвычайныя ўтварэнні былі выяўлены ў маладых геалагічных ападках на паверхні зямлі і ў культурных слаях, якія адносяцца да каменнага, бронзавага і жалезнага вякоў.

Карыстаючыся метадамі кібернетыкі, савецкія вучоныя правялі падрабязныя даследванні ўсяго матэрыялу, які адносіцца да праблемы тэктытаў. На перфакартах былі змешчаны мікратэксты артыкулаў па тэорыі паходжання тэктытаў, аб іх уласцівасцях, хімічным саставе, даныя аб геаграфічным распаўсюджванні, геалагічным заляганні, этнаграфіі, археалогіі. Гэтая картатэка налічвае да 2000 карт і змяшчае каля 15 тысяч старонак тэксту.

Супастаўленне ўсіх даных дазволіла абгрунтаваць касмічнае паходжанне тэктытаў.

(ТААС)

Прырода найлепшым мастаком; найбольш фантастычныя формы з'яўляюцца творам ветру, дажджоў, раслін. Вось так, як тая бярозка, што расце на верхавіне скалы. (ся)

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Стратэгія размякчэння

Міжнароднае жыццё нашага часу змяняе функцыі і метады працы разведкі. Класічны вобраз аса разведкі, што фатаграфуе тайныя планы малюсенькім фотаапаратам, схаваным у гузіку, і ў апошні момант уцякае ад небяспекі на восі міжнароднага экспрэса, жыве яшчэ толькі ў сенсацыйных аповесцях. Брэня і калібр гармат ваенных караблёў або размяшчэнне непрыяцельскіх аэрадромаў можа цікавіць курсанта разведкі, які атрымаў пробнае заданне.

Праўдзівы ас разведкі нашага часу цікавіцца... плёткамі. Плётка з'яўляецца меркай дасягненняў у ідэалагічнай вайне, якая не сціхае ні на мінуту. Плётка паказвае настроі акрэсленых слаёў насельніцтва, якія — нічога нават не дагадваючыся — з'яўляюцца аб'ектам масавага наступлення прапаганды варожага лагеру дзяржаў.

Звычайны чалавек у Польшчы, слухаючы радыё, знаходзіць радыёперадачы «Голасу Амерыкі» ці «Свабоднай Еўропы». Нікому не прыходзіць у галаву, як велізарная махіна крыецца за гэтай балбатнёю. На службу антыкамуністычнай прапаганды перадана бязмерныя матэрыяльна — тэхнічныя сродкі, а таксама створана штаб першакласных прапагандыстаў. Пабудавана незлічоныя доследныя інстытуты «навуковага антыкамунізма». Для прыклада, кошт Інфармацыйнага Агенцтва Злучаных Штатаў Паўночнай Амерыкі ў 1961 годзе не перавышаў 120 мільёнаў долараў, а ўжо на бягучы год запланавана 160 мільёнаў долараў. Працуе ў ім адзінаццаць тысяч асоб. Лічба радыёстанцый «размякчаючых» Польшчу наступная: — 111 кароткахвалевых радыёстанцый, 12 сярэднехвалевых, 3 доўгахвалевых — разам 36 гадзін радыёпраграмы ў суткі! У вечаровы час гаворыць на польскай мове 60 радыёстанцый адначасова. Зрэшты, формы ўплыву розныя. Многія ў заходніх ваяводствах краіны атрымоўваюць пісьма і дробныя перасылкі з Заходняй Германіі. Ці гэта бескарысная помач і нічога больш?

Тым не менш трэба справядліва прызнаць, што цяпер заходняя прапаганда не з'яўляецца настолькі прасцяцкай і грубай, як некалькі год таму. Яшчэ ў 1959 годзе папулярны часопіс «The Saturday Evening Post», які выходзіць у тыражы шасці мільёнаў экземпляраў, асмяшыўся вось якімі «сенсацыямі»: — польскія дзеці паміраюць на вуліцах ад голаду; савецкія салдаты разганяюць штыхамі кожную групку людзей большую чым тры асобы; для ашчаднасці польскі ўрад загадаў паменшыць печы; палякі голяцца нажамі бо няма жылетак; у касцёлы ходзяць ноччу, у таямніцы, бо амаль не ўсе ксяндзы арыштаваны...

Праз доўгія гады кіраўнікі Злучаных Штатаў Паўночнай Амерыкі думалі, што доларавы дабрабыт іхняй дзяржавы злучаны прытым з легендай аб амерыканскай тэхніцы паўстрымае камуністычныя ўплывы. Не малой апораю павінны былі быць таксама атамныя базы, размешчаныя на ўсіх кантынентах свету... Аднак у канцы мінулага дзесяцігоддзя болей разважныя амерыканскія палітыкі на чале з актуальным прэзідэнтам ЗША Кенедзім зразумелі, што не туды дарога. Перад усім, паміж Усходам і Захадам узнікла раўнавага ва ўзбраенні і кожная вайна абазначае смерць усім — пасля III-яй сусветнай вайны ўжо не было б каму заняцца хаваннем трупаў! Па-другое, — сацыялістычныя краіны дасягнулі так высокіх тэмпаў у сваім гаспадарчым развіцці, што за бліжэйшыя дзесяць — дваццаць год абгоняць Захад у прадукцыі тавараў. Таму маюць рацыю амерыканскія спецыялісты ад прапаганды, калі кажуць, што:

— «Камунізм — гэта ідэя. Перамагчы яе можа толькі лепшая ідэя».

Але той «лепшай ідэі» ніяк не могуць прыдумаць. Затое прыдумалі так званую **стратэгію размякчэння**. Значыць — раз нельга камуністаў знішчыць, дык трэба сеяць сярод іх недавер да сваіх планаў. Разбудзіць глыбокае чалавечае пачуццё да выгоднага жыцця. Асляпіць карцінкамі заходняга дабрабыту — вясёлымі жанчынамі ў цудоўнай бялізне, нікляванымі аўтамашынамі, цудамі сучаснай архітэктуры і г. д.

Усё ж людзі штораз больш пачынаюць разумець, што не было б заходняга дабрабыту без калоній, якія выкарыстоўвана праз цэлыя сотні год. Крах каланіялізму прымушае імперыялістаў весці моцнае ідэалагічнае «размякчэнне» сацыялістычных і нейтральных краін. У сваёй прапагандзе прытрымоўваюцца яны прынцыпаў гітлераўскага міністра прапаганды Гебельса, які цвердзіў, што кожнае махлярства цярпліва паўтараемае людзі прымуць урэшце, як праўду. (а-ся)

Цікава дзяўчатам

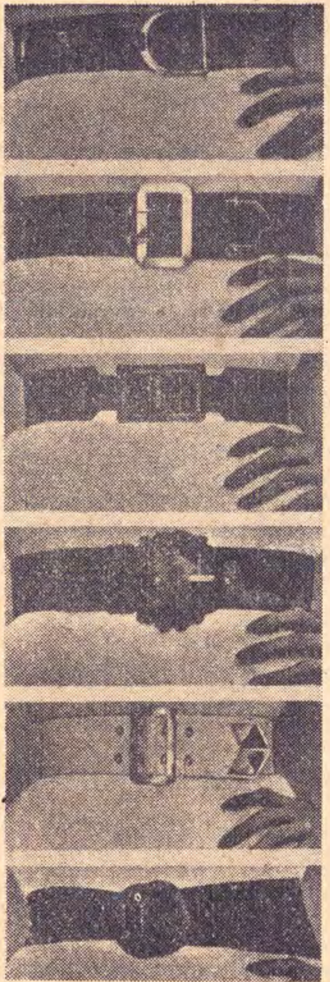

Глядзіце і выбірайце.

Штучны дождж

Засуха нам надакучыла ў гэтым годзе. Для пацяшэння на будучыню даем здымак, які паказвае штучныя хмары і дождж з іх. Вучоныя працуюць над выкліканнем штучнага дажджу. Мо' за некалькі год адсутнасць натуральнага дажджу не будзе страшная.

Як выкліканы хмары, якія бачым на здымку? Усё складаецца са 100 гарэлак (руркі ўведзеныя ў зямлю). У гэтыя гарэлкі ўпіхаецца газавы алей пад ціскам 60 кг/см². У гарэлках алей загараецца і з гукам вырываецца высока ўгору, робячы хмары, якія нясуць буру. (вл)

Трыбуна чытачоў

З ЖЫЦЦЯ БГКТ

Сяброўскі вечар

13 жніўня г.г. ляўкоўскія самадзейнікі выехалі надвечар у в. Масева (Гайнаўскага павета) з п'есай «Міхалка», сваімі ўлюбёнымі песнямі на беларускай, польскай і рускай мовах, гумарамі і скетчамі.

Самаход імчаў па шашы. Было весела і неяк хацелася спяваць. Не дзіва, што ўвесь час плылі адна за другой песні.

Масева сустракала зыркімі агнямі, што ліліся з вузкіх шыбін акон. Мілагучныя пералівы гармоніка плылі з-пад пальцаў акардэаніста Аляксандра Леўчука і яны сцягнулі ў святліцу шмат людзей. Прыйшлі, не зважаючы на позні вечар, усе: старэйшыя, моладзь, дзеці. Зала была запоўнена гледачамі, якія купілі білеты па 5 зл. і 3 зл. Пачалося выступленне. Усім спадабаліся беларускія песні, якімі ляўкоўскія спевакі патрапілі падбіць сэрцы масяўлян. Трэба прыгадаць такія галасы, як Валі Саевіч і Марыі Рээнт. Песні ў іх выкананні суправаджаліся заўсёды бурнымі апладысментамі. Яны заўсёды актыўна ўдзельнічалі ў працы з моладдзю. Сярод моладзі ёсць, несумненна, многа талентаў, як Вера Рээнт, у выкананні якой «Чорнае мора» і «Ручнік» зачароўваюць гледачоў. У дуэце выступаюць дзве сястрычкі: Марыся і Люба Адамюк. У іх выкананні перад усім рускія песні. Хор налічвае 25 асоб, і ўсё гэта дзяўчаты і юнакі з Ляўкова, Ахрымаў і Лешукоў, члены гуртка БГКТ у Ляўкове. П'еса ўсім спадабалася і тут нельга забыць аб новых талентах і добрай ігры перад усім Шуры Адамюка, Ірыны Адамюк і Анатоля Несцерука. Выступленне мастацкага гуртка працягвалася больш дзвюх гадзін. Затым адбылася супольная маладзёжная патанцоўка. Моладзь Масева і яго акалічных вёсак супольна гулялі да позніх гадзін ночы. Навязваліся знаёмствы, размовы аб працы гуртка, аб новых выступленнях з гэтай вясёлай, жыццерадаснай моладдзю.

Янка Цялушэцкі
Ляўкова

Лес кліча

На палявой дарожцы, што вядзе з вёскі Азярок (на Сакольшчыне) у лес, штодзённа сустрэнеш дзядулю. Старэнькі ён, згорблены. У дрыжачай руцэ кіёчак. Часам дзядуля ідзе сам, пільна ўзіраючыся ў лясныя кварталы. Часам наперадзе бяжыць сабачка з закручаным хвастом. А іншы раз дзядуля вядзе за ручку шасцігадовага хлапчука — унука Антося. Дзядуля штодзённа, як маятнік старыннага гадзінніка, робіць свой рэйс. Да лесу і назад у вёску.

Дзядуля — гэта стары ляснік з Азярка Аляксандр Кендысь. Леснікам ён служыў безупынна ад 1920 года. За гэты час яму знаёмымі, роднымі сталі ўсе лясныя сцежкі - дарожкі. Палюбіў лес чалавек і жыць без яго не можа. А постаць дзядулі нават для лясных звяроў знаёма. Калі ён зімою зойдзе ў лес з ахапкам сена, дык сарны амаль да самых рук падыходзяць. Інстынктам адчуваюць прыяцеля. Дзядуля ніколі лясных жыхароў не крыўдзіў. Усё, што ў лесе, для яго святое. Зараз дзядулі ўжо 80 год. Ён на пенсіі. Мог бы спакойна вылежвацца на прызбе, але не.

— Зашуміць лес, закалыша галінкамі, і не магу ўсядзець у хаце, — кажа дзядуля. — Здаецца, кліча мяне, запрашае. Ды ці ж мала каго па лесе шляецца, — дадае ён. — Той кіне акурак, а іншы яшчэ вогнішча распаліць. Няшчасце не спіць.

(вб)

Грамадскі фонд будовы школ у Гайнаўскім павеце

Гадавы план збору грошай на СФБС у 1963 годзе сягае 1276 тыс. зл., а ад пачатку года да канца ліпеня б. г. выканана ў 72,2% і сягае 921,424 зл. У аналагічным перыядзе мінулага года дасягнута была сума на 4,6% меншая чым у бягучым годзе.

На падставе вынікаў рэалізацыі СФБС да гэтага часу трэба сказаць, што гадавы план будзе выкананы ў 100% на 1 лістапада 1963 года.

Павіннасці працаўнікоў, якія працуюць ва ўстановах, праводзяцца правідлова і з'яўляюцца большымі на 6,3% чым у мінулым годзе. Але павіннасці сялян на 2,6% ніжэйшыя ад мінулага года. Акрамя таго ў зборы грошай вылучыліся ГРН у Белавежы, Арэшкаве, Дубічах Царкоўных, Кляшчэлях, а таксама горада Гайнаўка, якія выканалі ўжо гадавы план звыш 100%. Ёсць і такія ГРН, у якіх зборы праводзяцца вельмі слаба. Да іх належаць Кленікі, Старакорніна, Ласінка, Семяноўка, Чаромуха і Трасцянка.

На ўвагу заслугоўвае дзейнасць школьных калаў СФБС, у якіх школьная моладзь гадавы план выканала ў 133,9%, а таксама прыватная ініцыятыва выканала гадавы план у 103,3%. У гэтым годзе найлепш выказалася рамяство, якое сваю павіннасць на СФБС выканала ў 120,6%.

Працаўнікі Прэзідыум Павятовай рады нарадовай у Гайнаўцы ўжо шмат разоў прымалі ўдзел у інкасах, якія праводзіліся на тэрыторыі Гайнаўскага павета.

Язэп Казак
Гайнаўка

ЗАВАЛІДАРОГА

— Што можа рабіць конь, калі гаспадар жне авёс?

— Брыкае па выгане, — адкажаце.

Не кожны. Напрыклад, конь Мікалая Крыштаповіча з Піражкоў, Сакольскага павета, у той час, калі гаспадар цяжка працуе, шпацыруе сабе ў цяньку бяроз па шасе, што злучае Крынкі з Саколкай. Гаспадар не пакінуў каня без апекі. Яго апекун — ланцуг, якім прывязаў гаспадар каня да прышасейнай бярозы.

Ходзіць сабе Крыштаповічаў каштан уздоўж і ўпоперак шасы, а па ёй ганяюцца машыны. Аб выпадак не цяжка. Думаем, што з мэтай прадухілення дарожных выпадкаў з нядбайнымі гаспадарамі павінны знаёміцца прысудныя калегіі.

Тэкст і фота (вб)

Малацьба

(Працяг са стар. 5)

ўцякаць перад смерцю, каб самому жыўцом не згарэць. Жар паўстаў невыносны навокал аж адзенне жаўцее і копціць на целе голым. Не да ратунку час прыбірацца... Вецер свішча, далёка нясе з сабою галавешкі, бы тыя ракеты, аб якіх у фільмах паказваюць.

Нахлынуў дождж праліўны, навальнічны, але кроплі, пэўна, высыхалі ў паветры не даляцеўшы да зямлі. Праз гадзіну па будынках адны фундаменты і трыбікі па малатарні засталіся, а касцей конскіх па «Сівай» не дагрэбліся...

Напэўна будзь, Сашанька! Яшчэ адна гэтакая справа ёсць. Ведаеш, тамтой малацільнік ходзіць — моліць не казаць міліцыі аб праўдзівай прычыне пажару, а каб налгаць каменданту пра іскру з коміна хатняга ў час гатавання абеду, што нібы да гумна іх ветрам прыгнала і не паспелі паабедаць, як загарэлася ўсянютка ў пагоду сухую, і ён страціў сваю новенькую малатарню з маторам першакласным...

Што ж маю рабіць — гаварыць, Сашачка?!

АДОЛЬ КАСТРЫЦА

Солтысы без шыльдаў

У грамадскай радзе нарадовай у Шудзялаве, Сакольскага павета, солтысы не маюць шыльдаў. А калі каму спатрэбіцца па справе да солтыса, тады трэба хадзіць, шукаць, пытаць, дзе жыве солтыс. Здаецца, закон з 1958 года аб радах нарадовых забавязвае Грамадскія рады нарадовыя да таго, каб усе солтысы мелі шыльды чырвонага колеру. Аб гэтым павінна ведаць ГРН у Шудзялаве. Ужо час, каб солтысы не былі безіменнымі.

Сцяпан Кузьма
Шудзялава

Дарагое СЭРЦАЙКА!

Мне 15 год. Яшчэ я не скончыла пачатковай школы. Але мне і не вельмі хочацца вучыцца, я ж ужо дарослая, а на гаспадарцы не трэба многа вучобы, а вучыцца далей не маю здольнасцей.

Нядаўна я пазнаёмілася і пачала дружыць з Лёнем з маёй вёскі. Лёня ўжо пасля арміі. Я яго вельмі кахаю і не ўяўляю сабе, каб яго страціць. Нават не прызнаю таго, што Лёня ўжо кахаў вельмі многа дзяўчат, пакіне адну і ідзе да другой. Я задаволена, што ён выбраў мяне. І мне гэта хапае. Праўда, людзі трохі смяюцца, але што мне людзі ў параўнанні з Лёнем. Хаця Лёня любіць многа дзяўчат, аднак з адной мусіць жаніцца, а мо' гэтай выбранай буду я і таму не хачу з яго рэзігнаваць.

Але што зрабіць, як усведаміць майго бацьку, які не хоча аб гэтым слухаць. Прыгразіў мне вельмі сурова і не дае зусім спатыкацца з Лёнем. Але мы цяпер і так бачымся пакрыёму.

Парай, Сэрцайка, як пераканаць бацьку, што ён не мае рацыі, бо я кахаю Лёню.

Лёля з вёскі С
Сямяціцкага павета.

Дарагая **Лёля!**

Не ты маеш усведамляць бацьку, а ён цябе, і мае рацыю ў тым, што не дазваляе табе дружыць з Лёнем. Ты перш за ўсё павінна скончыць хаця пачатковую школу, дайсці да сталасці і тады думаць аб хлопцах. Няма пашто забіваць сабе галавы не сваімі справамі і смяшыць людзей. Набліжаецца новы школьны год і ты павінна ўжо падрыхтавацца да навукі.

Жадаю поспехаў у вучобе.

СЭРЦАЙКА

Прыкладны чытач

Бібліятэка ў Чыжах (Гайнаўскі павет) мае больш як 250 чытачоў. Сярод гэтых чытачоў ёсць сапраўдныя кнігалюбы. Да іх трэба залічыць перад усім Янку Петручука. За мінулы год прачытаў ён 62 кніжкі на рускай, польскай і беларускай мовах. Бібліятэкарша Валя Рубчэўская надта задаволена з гэтага чытача, таму што ён сваімі расказамі змесату прачытаных кніжак заахвочвае іншых сялян цікавіцца мастацкай літаратурай.

мх.

КІНО

ПРАГРАМА на 10—15.IX.1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Gdzie rzeki błyszczą w słońcu" (czeski), 10—12. „Dwie sroki za ogon" (radz.), 13—15.

Навасады
„Lata bez marzeń" (węg.), 14—15.

Нараў
„Bariera ognia" (radz.), 11—15.

Нараўка
„Głos z tamtego świata" (pol.), 11—15.

Чаромуха
„Teresa Reguin" (franc.), 10—12. „Zmartwychwstanie" II s. (radziecki), 13—15.

Чыжы
„Spóźnieni przechodnie" (pol.), 11—15.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Jak się młody Noszty żenił" (węgierski), 11—15.

Бранск
„Mecz w piekle" (węg.), 10—12. „Smarkula" (polski), 13—15.

Гродзіск
„Ten, który wrócił" (radz.), 11—15.

Орля
„Ogniomistrz Kaleń" (polski), 11—15.

Рэйск
„Czas rozłąki" (radz.), 11—15.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Ocean Lodowaty wzywa" (czeski), 10—12. „Chłopiec z czarnego lądu" (angl.), 13—15.

Міхалова
„Kongo walczy" (radz.), 10—12. „Gangsterzy i filantropi" (franc.), 13—15.

Супрасль
„Poślubny rejs" (angl.), 10—12. „Kozara" (jugosłowiański), 13—15.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Trudne lata" (włoski), 10—12. „Dwie sroki za ogon" (radziecki), 13—15.

Мілейчыцы
„Zamek z bajki" (NRD), 10—12. „Niewidomy muzyk" (radziecki), 13—15.

Нурэц
„Chłopiec z czarnego lądu" (angl.), 10—12. „Gangsterzy i filantropi" (polski), 13—15.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Wesołe historie" (radz.), 10—12. „Sami na oceanie" (radz.), 13—15.

Сухаволя
„Księga dżungli" (angl.), 10—12. „Wielka, większa i największa" (polski), 13—15.

Шудзялава
„Pan i Astrolog" (czes.), 14—15.

Сідра
„Skradziono bombę" (rumuński), 10—12. „Czerwone berety" (polski), 13—15.

Яваў
„Syn skazańca" (angl.), 10—12. „Jutro przestaniesz umierać" (radz.), 13—15.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Dziewczyna z dobrego domu" (polski), 14—15.

Новы Двор
„Ukryte skarby" (czes.), 14—15.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Telefony: red. naczelny 25-88, centrala 37-41 do 48.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-181 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie 5 $ — w USA.

Nakład 5458 BHR A3

— Чаму, тату, не ажаніўся ты на жанчыне, якая ўмее сама змываць посуд.

Пад вярбою роснаю...

О, шматлікае і гаманлівае племя рыбакоў! На тваім завілістым ды выбоістым шляху бывае багата шчасця і радасці, але вельмі часта сэрца тваё смутак ахоплівае... І ты пра ўсё перажытае табою расказваеш. Расказваеш, седзячы пад вярбою роснаю, або дубам разложыстым...

Эх, калі б запісаць твае апавяданні на магнітафонную плёнку! Вось была б праграма мастацкага чытання! Але ж не бяруць з сабою рыбакі магнітафонаў. Усё, што хочаш, знойдзеш у іхніх руказаках, толькі гуказапісваючых апаратаў няма. Чаго няма, таго няма. Няхай жа выручае нас алавік! Запісана даслоўна, усё запісана так, як расказвалася!

Я сюды, а ён туды

— Ужо і сонца падбілася ўгору, а клёву няма. Прыгравае... Стаю, прыдрэмліваю... Але раптам, як шарпане, як павядзе!.. Я сюды, а ён туды. Я яго да сябе, а ён ад мяне. Я яго да гэтага, ну, як яго? — ага, да берага, а ён пад той, ну той, што густы — ага, пад чарот... А ж у пот мяне кінула, а ногі дрыжаць... ну, думаю, я ж такі цябе абдуру, чорта лысага! Я зноў яго сюды, а ён туды, а ён пад тое...

— Хто ён?

— Карп! Такі як парася!

— Ну і што?

— А тое, што я пакаўзнуўся ды шляп у ваду!.. А карп толькі хвастом вільнуў!.. І вуду павалок! Найлепшую! Ну і вялікі ж бестыя быў! Як добрае парасё!

Колькі ж рыбы было

— Ну і дзень тады шчаслівы выпаў! Ох, і брала ж! І на паплавок і на жывец ішла, а як па аў кідаць спінінг — шчупакі блешні перакусвалі.

І налавіў жа я тады! Добрь пуд рыбы ўзяў. Насілу дамоў давалок. Так дарогаю стаміўся, што хацеў было палавіну ўлову выкінуць. Ну, скажыце, што мне было рабіць з такою масаю рыбы? Пачаў раздаваць. Суседцы Палашцы найбольшага шчупака аддаў. Вы ж добра ведаеце, што стары шчупак-погань. Мяса ў ім — парахно. А суседка парадзіла.. Для цікавасці яна зважыла майго шчупака. Пяць кілаграмаў і трыста грам!.. І сястру Галю абдзяліў: два шчупакі ёй даў на паўтара кілаграма кожны. А ж тут і кума Параска нарвалася. Адразу да рыбы лезе. Шчэ і перабіраць пачала, шэльма. Яна, бачыце, ліціну вельмі абажае. Падчапіла найбольшага ліна — не менш кілаграма было яго. І ляшча прыхапіла. Вялікі лешч быў! Ну і мне чыж мала з таго ўлову засталося? Дзён тры ўсёй сям'ёю толькі рыбу елі. Шчэ і хлопцам на службу насіў.

— Дык колькі ж усяе рыбы было?

— Я ж казаў, што кілаграмаў тры злавіў. А можа з гакам!

І на продаж засталося

— Што вы талкуеце аб соме. Не бачылі вы сапраўднага сома. А мне давялося. Справа была пад Каневам. Таго года вясною высока вада ішла. Вось і заплыў адзін сом у лугі. А калі вада пачала асядаць, ён пасяліўся ў возеры, што пасярод лугоў. З таго і пачалося...

Выганяюць людзі на луг коз з казлянятмі. Козы дамоў вяртаюцца, а казляняткі недзе знікаюць. І ніхто нічога не ведае. А ж вось адзін селянін пачаў сачыць, дзе ж гэта казляняты гінуць? Даследзіў...

Паслася казляня, а пасля пайшло да возера вады напіцца. Толькі яно галаву нахіліла, як з зады высунуўся нейкі створ ды шалясь хвастом, а казляня бултых у ваду! Нават не мекнула. Дагадаўся дзядзька, што гэта сом казлянят крадзе. Расказаў ён людзям усё, што бачыў. Знайшліся ахвотныя злодзея злапаць. Але на якую ж снасць возьмеш такога д'ябла? Прыдумалі. Кавалі выкавалі велічэзнага гака, прывязалі таўшчэзную вяроўку. Потым узялі кусок мяса, падсмажылі з перцам, цыбулькаю і нанізалі на гак. Пасля захаду сонца прывезлі той інвентар да возера і закінулі ў ваду. Канец вяроўкі прывязалі да старой вярбы. Сядзяць нашыя хітрыя рыбакі над возерам, сядзяць, а сом ніякага знаку не падае. Прыляглі яны, падрамалі і зноў сядзяць, а возера мёртвае — толькі месяц у хвалях купаецца. Перад світаннем раптам так смарганула за вяроўку, што аж вярба заскрыпела. Папаўся такі!

Пачалі хлопцы цягнуць... Паверце, чатыры чалавек не могуць даць рады. З гадзіну яны валачылі бестыю, пакуль змаглася. Тады вывалаклі на бераг. Не сом, а страхоцце! Як прывезлі яго дамоў, уся вёска збеглася. Так усёй вёскай і елі таго сома. А з'есці ўсё ж не змаглі, бо мяса старое і вельмі цвёрдае. Нічога дзіўнага, для сома, мабыць, гадоў сто было. Парубалі рэшту рыбіны на кускі і павезлі да Канева на кірмаш прадаваць.

Вось якія бываюць сомы! Але, каб выявіць такога, многа трэба казлянят страціць. А дзе ж вы іх возьмеце?

З украінскага пераклаў
БОНДАР

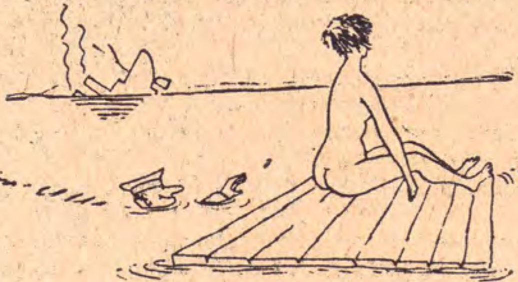

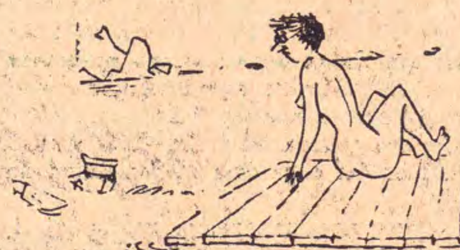

Замежны гумар

Жонка прыйшла да мужа ў бальніцу перад аперацыяй:

— Дарагі! Мы вінаваты ім 25 долараў за тое, што цябе ўзялі ў бальніцу, 30 долараў за абслугоўванне, 50 — за доктара і 400 — за маючую адбыцца аперацыю! Калі ты памрэш, што са мной будзе?

— Не хвалюйся, дарагая, я так многа ім вінаваты, што яны паспрабуюць пакуль патрымаць мяне жывым.

*

Аднойчы ў «Клубе старых», дзе ніхто не ходзіць без дапамогі, з'явіўся даволі бадзёры чалавек.

— Як вам удалося так захаваць сябе? — спыталіся ў яго.

— Я шмат піў, гуляў у карты, курыў, ні ў чым сабе не адмаўляў.

— Як шкада, а я гэтага і не ведаў, — закрычаў стары. — А колькі вам гадоў?

— Хутка 32, — адказаў новы член «Клуба старых».

*

Пацыент спытаўся ў доктара:

— Доктар, калі ў мяне пачынае балець галава, я прымаю аспірын, калі ў мяне грып — п'ю гарачы чай з малінай і кладуся ў ложак, а калі баліць страўнік — п'ю бікарбанат натрыю. Ці правільна я раблю?

— Абсалютна правільна, — сказаў доктар, — з вас 20 долараў.

ПАЧАКАЙ

Янка з бацькам прыйшоў у заалагічны парк і спыніўся каля клеткі са львамі.

— Тата, а ці леў з'еў бы чалавека?

— З'еў бы... Але не стойма ўжо тут... Хадзем далей.

— Не! Пачакай! Можа хто туды ўвойдзе.

Прыслаў
Алік Харкевіч

ДУМКІ ЯСЬКІ АПАЛОНІКА

Смелы праваліўся, а трус паглядзеў і вярнуўся назад.

*

Гарманісту на трэці дзень пасля вяселля яшчэ рукі дрыжаць... з перапою.

*

У Хведара на III класе і бульба не хоча расці, а ў Антона на VI — пшанічка з небам гаворыць.

*

Грамадскім чынам павыбівалі ў святліцы вокны.

*

У дабры людзі хутка аб дрэнным забываюць і зноў пачынаюць наракаць.

ПАД ГРУШАЙ

Чалавек з зялёным чамаданчыкам вылез з аўтобуса, паглядзеў уздоўж вёскі і накіраваўся да хаты, якая відавочна, яму ўсміхнулася.

Увайшоўшы на панадворак і ўбачыўшы гаспадара, які рубаў дровы, прыезджы вымавіў:

— Памагай Бог. Спыніцца на два тыдні ў вас можна?

— Калі ласка, — адказаў гаспадар, выпраставаўшыся. — Прыемна гасцяваць гарадскога жыхара.

— Пад грушай, — усміхнуўся прыезджы.

— Навошта? — здзівіўся гаспадар. — У хаце месца хапае.

— Ды гэта так назвалі адпачынак вясковы, — супакоіў яго прыезджы.

— Колькі будзе каштаваць кватэра і харчы?

— Што там... Паладзім... Масла, яечкі і малачко ўважаеце?

— Вядома.

— Свежай рыбкай грэбуеце?

— Не ўспамінайце, слінка цячэ.

— Хатнюю кілбасу любіце?

— Цудоўна!

— Ну дык, калі ласка, у хату. Пакой вам будзе асобны. Прусакі дакучаць не будуць. Мухі не кусаюць. Блохі акрабатыкай не займаюцца. Жыць, не паміраць.

— Лес блізка?

— Рукой падаць.

— І грыбкі водзяцца?

— Калі ласка... Грыбкі яны гордыя. Кожны чалавек перад грыбком кланяецца. Не схіліўшыся, не напоўніш кузава.

— Цікава гаворыце.

— Па-вясковаму. Мо' спіну разам'еце, драўцоў наколеце? — запрапанаваў гаспадар. — На свежым паветры рух карысны.

— Немудрагелістая справа, а мазалі наб'еш, — адказаў прыезджы.

— Без труда няма плада.

— Засумую тут, праўда?

— Калі ласка... Сумна, калі рабіць няма чаго... Хлебным кваском ахалодзіцеся?

— Халодны квас? Халадзільнік маеце?

— Калі ласка, наш халадзільнік — калодзеж. Апусцім на дно вядро з бутэлькамі, вось і ўся механіка.

— У горадзе няма калодзежаў, таму там прадаюць напіткі цёплыя, — прыпомніў прыезджы.

— У горадзе і раку здзіўляюцца, — заўважыў гаспадар, паказваючы ў сенях на міску, у якой шуршэлі ракі.

— Гаспадары рачнога дна, паложыш іх у каструлю, чырванеюць з сораму, — сказаў прыезджы і дадаў: — Застаюся, а на вячэру падайце ракаў.

— Калі ласка, — адказаў гаспадар і падумаў: «Дзівак чалавек, вёска гарады корміць, а ён толькі рака прыкмеціў».

Дзядзька Лявон

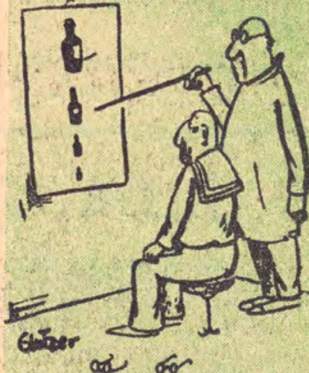

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **А. Асіпюк** з Бельска змяшчаем песню з кінафільма «Путь к причалу»

ПЕСНЯ О ДРУГЕ
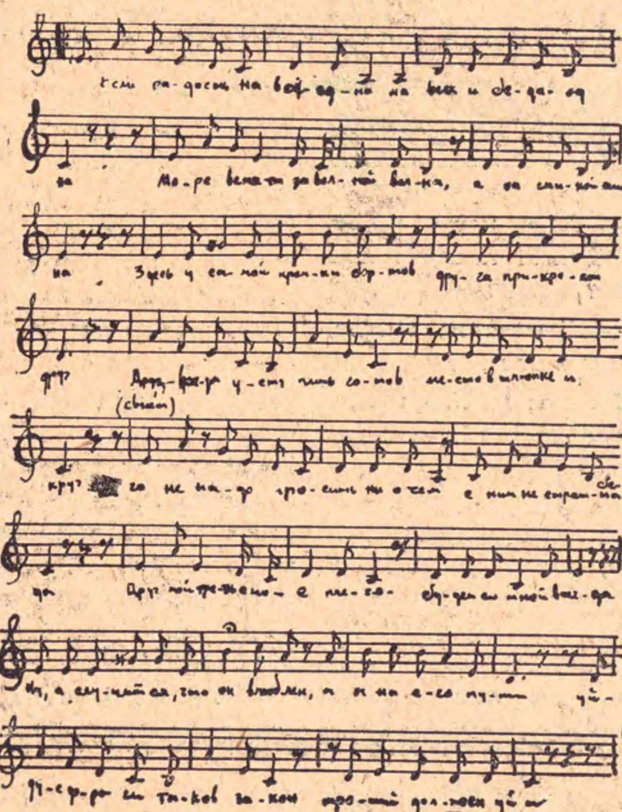
Если радость на всех одна,
На всех и беда одна.
Море встает — за волной волна,
А за спиной спина.

Здесь у самой кромки бортов
Друга прикроет друг.
Друг всегда уступить готов
Место в шлюпке и круг.

Его не надо просить ни о чем,
С ним не страшна беда.
Друг мой — третье мое плечо —
Будет со мной всегда.

Ну, а случится, что он влюблен,
А я на его пути,
Уйду с дороги — таков закон:
Третий должен уйти.

У ГАСПОДЗЕ

Кліенту прынеслі суп. Той памяшаў лыжкай, бачыць — у талерцы шматка. Кліча афіцыянтку і кажа:

— Я за суп заплаціў 2 злотых, а ў ім шмата!

— А што, вы хочаце за 2 злотых, каб вам нагавіцы былі? — адказала афіцыянтка.

Прыслаў **Хомік**

ВЕДАЕ

На лузе хадзіла карова з цяляткам.

— Чыя гэта карова ходзіць з цяляткам? — пытае сусед суседа.

— Я не ведаю чыя карова, ведаю чыё цяля.

— Чыё?

— Каровы.

Прыслаў
Славамір Садоўскі